तपसा स्वर्गगमनं भोगो दानेन जायते। ज्ञानेन मोक्षो विज्ञेयस्तीर्थस्नानादघक्षयः।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तु राजेन्द्र प्रत्युवाच महायशाः। भगवन् श्रोतुमिच्छामि प्रदानविधिमुत्तमं।
॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ यत्त्वमिच्छसि राजेन्द्र दानधर्म्मं युधिष्ठिर। इष्टश्चेदं सदा मह्यं राजन् गौरवतस्तथा। १२४७०
शृणु दानरहस्यानि श्रुतिस्मृत्युदितानि च। छायायां करिणः श्राद्धं तत्कर्णपरिवीजितं।
दशकल्पायुतानीह न क्षीयेत युधिष्ठिर। जीवनाय समाक्लिन्नं वसु दत्त्वा महीपते।
वैश्यं तु वासयेद्यस्तु सर्व्वयज्ञैः स इष्टवान्। प्रतिस्रोतश्चिरवाहाः पर्य्यन्योऽन्नानुसञ्चरन्।
महाधुरि यथा नावा महापापैः प्रमुच्यते। विप्रवे विप्रदत्तानि दधिमस्त्वक्षयानि च।
पर्व्वसु द्विगुणं दानमृतौ दशगुणं भवेत्। अब्दे शतगुणं प्रोक्तमनन्तं विषुवे भवेत्। १२४७५
अयने विषुवे चैव षडशीतिमुखेषु च। चन्द्रसूर्य्योपरागे च दत्तमक्षयमश्नुते।
ऋतुषु दशगुणं वदन्ति दत्तं शतगुणमृत्वयनादिषु ध्रुवं। भवति सहस्रगुणं दिनस्य राहोर्विषुवति चाक्षयमश्नुते फलं।
नाभूमिदो भूमिमश्नाति राजन्नायानदो यानमारुह्य याति। यान् यान् कामान् ब्राह्मणेभ्यो ददाति तांस्तान् कामान्
जायमानः स भुङ्क्ते।
अग्नेरपत्यं प्रथमं सुवर्णं भूर्वैष्णवी सूर्य्यसुताश्च गावः। लोकास्त्रयस्तेन भवन्ति दत्ता यः काञ्चनं गाश्च महीञ्च दद्यात्। १२४८०
परं हि दानान्नबभूव शाश्वतं भव्यं त्रिलोके भवते कुतः पुनः। तस्मात् प्रधानं परमं हि दानं वदन्ति लोकेषु विशिष्टबुद्धयः।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि मार्कण्डेयसमास्यापर्व्वणि दानकथने एकोनद्विशतोऽध्यायः ॥ १९९ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ श्रुत्वा तु राजा राजर्षेरिन्द्रद्युम्नस्य तत्तथा। मार्कण्डेयान्महाभागात् स्वर्गस्य प्रतिपादनं।
युधिष्ठिरो महाराज पप्रच्छ भरतर्षभ। मार्कण्डेयं तपोवृद्धं दीर्घायुषमकल्मषं।
विदितास्तव धर्म्मज्ञ देवदानवराक्षसाः। राजवंशाश्च विविधा ऋषिवंशाश्च शाश्वताः।
न ते ऽस्त्यविदितं किञ्चिदस्मिन् लोके द्विजोत्तम। कथां वेत्सि मुने दिव्यां मनुष्योरगरक्षसां।
देवगन्धर्व्वयक्षाणां किन्नराप्सरसां तथा। इदमिच्छाम्यहं श्रोतुं तत्त्वेन द्विजसत्तम। १२४८५
कुवलाश्व इति ख्यात इक्ष्वाकुरपराजितः। कथं नामविपर्य्यासाद्धुन्धुमारत्वमागतः।
एतदिच्छामि तत्त्वेन ज्ञातुं भार्गवसत्तम। विपर्य्यस्तं यथा नाम कुवलाश्वस्य धीमतः।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ युधिष्ठिरेणैवमुक्तो मार्कण्डेयो महामुनिः। धौन्धुमारमुपाख्यानं कथयामास भारत।
॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ हन्त ते कथयिष्यामि शृणु राजन् युधिष्ठिर। धर्म्मिष्ठमिदमाख्यानं धुन्धुमारस्य तच्छृणु।
यथा स राजा इक्ष्वाकुः कुवलाश्वो महीपतिः। धुन्धुमारत्वमगमत् तच्छृणुष्व महीपते। १२४९०
महर्षिर्विश्रुतस्तात उतङ्क इति भारत। मरुधन्वसु रम्येषु आश्रमस्तस्य कौरव।
उतङ्कस्तु महाराज तपोऽतप्यत्सुदुश्चरं। आरिराधयिषुर्विष्णुं बह्वन् वर्षगणान् विभुः।
तस्य प्रीतः स भगवान् साक्षाद्दर्शनमेयिवान्। दृष्ट्वैवर्षिः प्रङ्कसं तुष्टाव विविधैस्तवैः।
॥ उतङ्क उवाच ॥ त्वया देव प्रजाः सर्व्वाः ससुरासुरमानवाः। स्थावराणि च भूतानि जङ्गमानि तथैव च।

* उतङ्कस्थाने उशङ्क इति क्वचित्पुस्तके पाठः।